

Деревянченко Т.Е.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

МАРКЕТИНГОВИЙ АУДИТ В ОЦЕНІВАННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАТРАТ ПРІДПРИЯТТЯ НА МАРКЕТИНГ

Анотація

Ісследованы теоретические вопросы содержания и роли маркетингового аудита в оценивании эффективности маркетинговых расходов. Это один из наиболее важных его разделов, поскольку именно оценка финансовых показателей делает возможным интегральную оценку всей маркетинговой деятельности предприятия. Данные анализа результативности отдельных затрат для руководителей предприятия свидетельствуют об общей эффективности маркетинговой деятельности. И именно на основании этих показателей принимают решение относительно объема средств, выделяемых на маркетинг. Маркетологи часто утверждают, что именно расходы на маркетинг являются своего рода инвестициями, а экономический эффект в виде роста объемов продаж, доли рынка или прибыли может проявиться только в будущих периодах.

Ключевые слова: маркетинговый аудит, потенциал маркетинга, затраты на маркетинг: инвестиционные, постоянные, переменные, бюджет маркетинга, величина расходов на маркетинг.

Derevyanchenko T.E.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

MARKETING AUDIT IN THE ESTIMATION OF EFFICIENCY OF ENTERPRISE MARKETING COST

Summary

the article considers theoretical questions of essence and role of marketing audit in the marketing costs efficiency estimation. This is one of the most important sections of the marketing audit because the evaluation of financial performance provides an integrated assessment of all marketing activities of the company. The data of effectiveness of certain expenses analysis dives to managers of enterprise information about overall effectiveness of marketing activities. On the basis of these indicators they make a decision about the amount of resources allocated to marketing. Marketers often argue that marketing costs is a kind of investment, and the economic effect of sales volume increasing, market share or profit can occur only in future periods.

Keywords: Marketing audit, the marketing potential, the marketing costs: investment, fixed, variable, marketing budget, the value of marketing costs.

УДК 336.7

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Свтушенко Н.М.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

Розглянуто окремі аспекти бюджетної політики, як інструменту державного регулювання економіки. Також досліджено стан бюджетної політики України. Розкрито напрями формування й удосконалення сучасної моделі бюджетної політики.

Ключові слова: бюджет, бюджетна політика, бюджетний процес, доходи, видатки, дефіцит.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства та стратегічні прагнення України до рівноправного партнерства у європейському співтоваристві зумовлюють посилення уваги до обґрунтованості та ефективності бюджетної політики у системі державного регулювання економіки. Бюджетна політика є ефективним інструментом впливу на соціально-економічний розвиток як держави в цілому, так і її регіонів, вагомою складовою фінансової та економічної

політики. В сучасних умовах без ефективною бюджетної політики неможливо подолати наслідки фінансової кризи, забезпечити реалізацію програм довгострокового розвитку країни, зростання добробуту населення, покращення діяльності суб'єктів господарювання. Сучасна бюджетна політика має ефективно здійснювати перерозподіл результатів економічного зростання і використання національного багатства, тим самим створюючи стимули для подальшого сталого роз-

вितку суспільства. Вагома роль та місце, яке посідає бюджетна політика у системі державного регулювання, актуалізує поглиблене вивчення її теоретичних засад як підґрунтя проведення важливих регуляторних заходів держави.

Зазначимо, що побудова та здійснення такої політики має відповідати як тактичним завданням, так і довгостроковим перспективам соціально-економічного розвитку країни. На сучасному етапі розробка напрямів використання бюджету відповідно до соціально-економічного розвитку суспільства є основою бюджетної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вагомих досліджень питань бюджетного регулювання економічного зростання та механізму його забезпечення слід зазначити праці вітчизняних вчених: О. Барановського, С. Буковинського, О. Василика, В. Глуценка, А. Даниленка, І. Запартіної, М. Карліна, І. Лук'яненко, І. Луніної, І. Лютого, Ц. Огня, В. Опаріна, Д. Полозенка, В. Федосова, І. Чугунова, А. Чухна, С. Юрія та інших.

Проте аналіз існуючих досліджень в даній сфері дає змогу визначити, що проблеми соціальних та економічних процесів в Україні залишаються гостро актуальними, а тому вимагають визначення стратегічних напрямків і завдань бюджетної політики щодо стабілізації і розвитку держави.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасних економічних умовах важливим є використання бюджетної політики як дієвого інструменту впливу на соціально-економічні процеси держави. Активізація можливостей бюджетної політики у системі державного регулювання потребує більш раціонального використання її регуляторного потенціалу в країнах з перехідною економікою, доцільності у розробці і реалізації бюджетної політики у відповідності з вимогами стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни, насамперед визначення шляхів підвищення її ефективності.

Мета статті полягає в розкритті теоретичних засад бюджетної політики у системі державного регулювання економіки, обґрунтування напрямів удосконалення бюджетного механізму регулювання та стимулювання економічного зростання, збалансованого соціально-економічного розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання економіки – це система заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру зі стабілізації та пристосування економіки до умов, що змінюються. Своєї регулюючої функції держава виконує, застосовуючи різноманітні методи і форми впливу на економіку. Виділяють економічні і адміністративні методи державного регулювання. Переважають економічні методи, серед яких у першу чергу виділяють бюджетну політику [1, с. 42–47].

Світова фінансова криза, глобальна нестабільність призвела до економічного спаду економіки України, виникла нагальна потреба активного пошуку важелів забезпечення стійкого економічного розвитку та зростання добробуту громадян. В умовах подолання цієї кризи в країнах ЄС та Україні зростає роль бюджетної політики в сфері державних видатків як комплексної системи заходів і дій органів влади в управлінні бюджетними коштами на основі концепції розвитку бюджет-

них відносин. Зазначимо, що бюджетна політика повинна сприяти державній підтримці зростання національної економіки, забезпечення фінансової і соціальної стабільності, задоволення потреб та розв'язання проблем суспільства на основі сталого розвитку а державні видатки є ресурсною базою органів державної влади та управління у проведенні бюджетної політики і здійсненні соціально-економічних реформ, спрямованих на забезпечення економічного зростання. Тому одним із пріоритетних завдань України в контексті євроінтеграції є формування оптимального складу та структури державних видатків у системі бюджетної політики. На сьогоднішній день бюджет залишається найвагомим фінансовим інструментом держави, який дозволяє мобілізувати і плановірно розподіляти фінансові потоки у залежності від визначених стратегічних і тактичних цілей розвитку суспільства.

Провідною складовою єдиної фінансової політики є бюджетна політика, яка тісно пов'язана з податковою, грошово-кредитною, валютною, інвестиційною, борговою. Саме бюджетна політика відіграє провідну роль у забезпеченні економічної та соціальної стабільності, адже в процесі її формування і реалізації стикаються інтереси різних суб'єктів економічних відносин та різних політичних партій.

Бюджетна політика як інструмент державного регулювання економіки забезпечує виконання частини функцій, покладених суспільством на державу:

- забезпечення соціального захисту населення, підтримка соціальної сфери;
- розвиток пріоритетних галузей економіки;
- забезпечення безпеки, державної оборони;
- підтримка апарату державного управління для належного виконання ними своїх функцій;
- підтримка міжнародних відносин.

Зазначемо, що при виборі напрямів бюджетної політики слід виходити з стратегічних орієнтирів державної політики – створення економічних умов для інноваційного розвитку. Для цього бюджетна політика має перетворити державний бюджет у механізм сприяння інноваційному розвитку та економічному зростанню, раціональної структурної перебудови економіки. Піднесення та розвиток національної економіки, спрямування бюджетних коштів на досягнення стратегічних і тактичних цілей та завдань розвитку суспільства можливе за використанням прогресивної бюджетної політики.

Бюджетна політика України повинна сприяти державній підтримці зростання національної економіки, забезпечення фінансової соціальної стабільності, задоволення потреб та розв'язання різноманітних проблем суспільства на основі сталого розвитку.

Ефективність бюджетної політики є важливим питанням сьогодення, оскільки вона прямо впливає на формування Державного бюджету, а це ключовий елемент державних фінансів. Без збалансованої бюджетної політики неможливо подолати наслідки фінансової кризи, забезпечити реалізацію програм довгострокового розвитку країни, покращення діяльності суб'єктів господарювання. З огляду на це, ефективність бюджетної політики на сьогодні розглядається,

по-перше, з точки зору виконання державного бюджету, а саме з точки зору його дефіциту (профіциту), і по-друге – з точки зору впливу на соціально-економічну ситуацію в країні [2].

Держава формує необхідні для свого функціонування ресурси, що становлять значну частину валового внутрішнього продукту. Питання формування дохідної частини бюджету усіх рівнів є достатньо важливим у процесі розробки і реалізації фінансово-бюджетної політики. Доходи бюджету складають не лише фінансову основу для виконання покладених на державу функцій, вони виступають засобом перерозподілу фінансових ресурсів у суспільстві на користь тих чи інших груп населення, галузей та територій і тому є одним із найважливіших елементів системи фінансового і, в цілому, державного регулювання соціально-економічного розвитку. Для міжгалузевого і територіального перерозподілу ресурсів з метою раціонального розміщення виробничих структур, сприяння економічному розвитку в регіонах і держави в цілому використовують бюджетні видатки. Вибір оптимальних обсягів та напрямів спрямування фінансових ресурсів є одним із ключових завдань в процесі формування видаткової складової бюджету [5]. Визначення обсягів видатків країни здійснюється виходячи з цілей бюджетної політики та особливостей внутрішнього середовища. Важливим завданням бюджетної політики на сучасному етапі є вирішення проблеми удосконалення міжбюджетного регулювання з позиції досягнення узгодженості інтересів органів центральної влади та місцевого самоврядування в частині розподілу повноважень і закріплення фінансових ресурсів на здійснення державних повноважень. Місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування практично позбавлені стимулів до збільшення доходів і раціонального їх використання. Така ситуація обумовлена тим, що значна частина зібраних на певній території коштів надходить до державного бюджету України, а обсяг коштів, що залишається на місцях, не дає можливості здійснювати перспективне прогнозування і планування розвитку територій. Тому проблема збалансування бюджету, тобто досягнення бюджетної рівноваги, також належить до ключових проблем сьогодення. При виборі напрямів бюджетної політики слід виходити з стратегічних орієнтирів державної політики – створення економічних умов для інноваційного розвитку. Для цього бюджетна політика має перетворити державний бюджет у механізм сприяння інноваційному розвитку та економічному зростанню, раціональної структурної перебудови економіки.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку бюджетної політики та економіки України загалом є її спрямованість на науково-технічний та інноваційний розвиток. Як відомо, на загальнонаціональному рівні ключові аспекти бюджетної політики держави відображені в її основних напрямках, що розробляються Міністерством фінансів України разом з іншими центральними органами виконавчої влади. Цей документ є основою для формування проекту Державного бюджету України, оскільки у ньому конкретизуються прогнозні макроекономічні показники на наступний бюджетний період, а також визнача-

ються головні завдання, які мають бути реалізовані протягом бюджетного року.

В Україні протягом 1996–2013 рр. бюджетна політика формувалася під впливом політичних та організаційних чинників [4]. За цей період відбулося значне зниження її результативності, передусім в економіці. При реалізації бюджетної політики різко погіршилися показники економічної динаміки, загострилися проблеми фінансового розвитку місцевого самоврядування і як наслідок погіршення економічного та соціального розвитку країни. Така неефективність бюджетної політики зумовила її переорієнтацію на стимулювання інвестиційної активності й розвитку вітчизняного виробництва. Почала проводитися активна підтримка національного виробника, вітчизняного експорту та розвиток імпортозамінного виробництва.

На 2015 рік Кабінетом Міністрів України було розроблено основні напрямки бюджетної політики і основними завданнями у сфері економіки є [6]:

- додержання граничного обсягу дефіциту державного бюджету в межах трьох відсотків валового внутрішнього продукту;
 - утримання обсягу державного боргу на економічно безпечному рівні, але не більше 55% ВВП;
 - збереження з урахуванням податкового законодавства частки перерозподілу валового внутрішнього продукту через зведений бюджет на рівні, що не перевищує 30%;
 - фінансування дефіциту спеціального фонду державного бюджету за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів);
 - фінансування дефіциту загального фонду державного бюджету переважно шляхом здійснення внутрішніх запозичень;
 - вжиття заходів до проведення активних операцій, пов'язаних з управлінням державним боргом та ліквідністю єдиного казначейського рахунка, у межах граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду;
 - перегляд заходів щодо економічного і раціонального використання державних коштів за результатами аналізу ефективності їх застосування.
- Ефективність бюджетної політики в регулюванні ринкової економіки багато в чому залежить від податкової політики. При її формуванні враховується здатність податків виконувати дві взаємозв'язані функції: фіскальну і стимулюючу [3]. Пріоритетними завданнями податкової політики у 2015 році є [6]:
- скорочення кількості податків і зборів;
 - максимальне сприяння розвитку внутрішнього виробництва шляхом зниження податкового (соціального) навантаження на фактори виробництва;
 - мінімізація ризиків ухилення від сплати податків;
 - спрощення адміністрування податків;
 - удосконалення спеціальних режимів оподаткування для сільськогосподарських підприємств;
 - удосконалення механізмів протидії ухиленню від сплати податків і зменшенню податкових зобов'язань, а також механізмів здійснення контролю за трансфертним ціноутворенням;
 - встановлення об'єктивних критеріїв і вимог щодо надання податкових та митних пільг.

В умовах нестабільності соціально-економічного розвитку роль держави в розподільчих процесах має зростати. Так, бюджетна реформа повинна охоплювати сферу податкової, бюджетної та грошово-кредитної політики, а також структурної політики в економіці, соціальній сфері й державному управлінні. Оскільки стан реформування цих сфер безпосередньо впливає на стан державних фінансів. І тому, важливим завданням бюджетної політики у сфері розвитку економіки є створення умов для активізації інвестиційної активності (збільшення обсягу інвестиційної діяльності держави, а також недержавних вітчизняних та зарубіжних інвесторів).

Процес удосконалення бюджетної політики в Україні полягає у вирішенні комплексу проблем, а саме:

- 1) теоретичного обґрунтування бюджетної політики у межах існуючих економічних доктрин;
- 2) змісту і вибору моделей, механізмів та інструментів бюджетної політики;
- 3) практичної реалізації і оцінки отриманих результатів з позиції ефективності бюджетної політики у контексті її впливу на економічні і соціальні процеси та, у кінцевому підсумку, досягнення сталого розвитку суспільства.

Бюджетна політика має спиратися на довгострокову стратегію економічного й соціального розвитку України, а її напрями мають формуватися з чітким виділенням пріоритетів. Пріоритети бюджетної політики мають формуватися на засадах комплексного підходу, по-перше, у контексті формування концепції бюджетної політики держави та бюджетної політики регіонів з урахуванням виявлених проблем та аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають процеси розвитку суспільства і, по-друге, у процесі врахування ієрархічних складових державної системи пріоритетів. Формування бюджетної політики неможливе без таких елементів, як визначення основних прогнозних макроекономічних і соціального розвитку України на плановий рік, аналіз виконання бюджету за минулий рік і очікуване виконання за поточний рік, підготовка інструкцій про особливості складання розрахунків до проектів бюджетів на наступний рік.

Для того, щоб бюджетна політика була ефективною та сприяла вирішенню нагальних проблем економіки, потрібно вжити наступних заходів:

- оптимізувати функціонування системи управління державними фінансами;
- чітко регламентувати законодавчо процес акумуляції й руху фінансових потоків, забезпечення їх прозорості для суспільства;

- забезпечити високі темпи зростання національної економіки як основного чинника зниження фінансових ризиків під час розробки показників державного бюджету;

- досягти надійності прогнозу основних макроекономічних, на основі яких формуються дохідна й видаткова частина ВВП, темпів інфляції, валютного курсу;

- дотримуватися об'єктивності під час формування дохідної частини бюджету;

- мінімізувати бюджетні витрати, що сприятиме повноцінному фінансовому забезпеченню реалізації державних функцій;

- забезпечити послідовність розвитку бюджетного процесу, достатність фінансових ресурсів для виконання бюджетних зобов'язань на кожному рівні на основі законодавчо затверджених мінімальних державних соціальних стандартів і обґрунтованих нормативів мінімальної бюджетної забезпеченості;

- створити систему управління державним боргом, яка дала б змогу оптимізувати співвідношення фінансування процентних і непроцентних витрат, освоїти сучасні методи оцінки раціональності бюджетних асигнувань;

- впровадити індикатори результативності витрат державних коштів, що орієнтовані на досягнення позитивного кінцевого результату та стимулюватимуть органи влади різних рівнів і бюджетні організації до економного використання бюджетних коштів.

Висновки і пропозиції. Таким чином, можна стверджувати, що формування бюджетної політики є надзвичайно складним механізмом, який потребує врахування багатьох факторів, залежить від концептуальних засад розвитку держави і суспільства, пріоритетів економічної та фінансової політики держави, виконання нею своїх основних функцій.

Сучасна бюджетна політика України має бути науково обґрунтованою, отже спиратися на теорію та методику формування доходів та видатків бюджетів усіх рівнів, яка має сприяти позитивному впливу економічних ефектів на результати господарювання суб'єктів національної економіки з метою її фінансової стабілізації, регулювання надходжень та підвищення платоспроможності. Тобто бюджетна політика в сучасних умовах повинна стати надійним чинником соціально-економічної стабільності та соціально- економічного розвитку суспільства. Реалізація можливостей, закладених в інструментарій бюджетного регулювання, як підсистеми державного регулювання, створює стимули переходу до сталого розвитку національної економіки в цілому як основи для розбудови добробуту кожного члена суспільства.

Список літератури:

1. Музика О. Трансформація підходів щодо визначення бюджету / О. Музика // Право України. – 2002. – № 2. – С. 42–47.
2. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання. – К.: НІСД, 2010. – 35 с.
3. Невська О. О. Бюджетна політика як складова економічної політики держави / О. О. Невська // Наукові праці. – К., 2002. – С. 64–67.
4. Головне управління статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/податковий%20кодекс>
6. Проект основних напрямків бюджетної політики на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

Евтушенко Н.Н.

Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды

БЮДЖЕТНАЯ ПОЛИТИКА КАК ИНСТРУМЕНТА ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ

Аннотация

Рассмотрены отдельные аспекты бюджетной политики, как инструмента государственного регулирования экономики. Также исследовано состояние бюджетной политики Украины. Раскрыто направления формирования и совершенствования современной модели бюджетной политики.

Ключевые слова: бюджет, бюджетная политика, бюджетный процесс, доходы, расходы, дефицит.

Yevtushenko N.N.

Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University of Pereiaslav-Khmelnitskyi

BUDGET POLICY AS AN INSTRUMENT OF STATE REGULATION OF ECONOMY

Summary

The author has explored some aspects of fiscal policy as an instrument to state regulation of the economy. Also, the state budget policy of Ukraine. Disclosed informing an dimproving current model so fiscal policy.

Keywords: budget, budgeting, revenue, expenditure, deficit.

УДК 368.914

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ДИНАМІКИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Жмурко Н.В., Сільванович І.Б.

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті проведено аналіз сучасного стану недержавних пенсійних фондів в Україні. Виявлено особливості їхнього функціонування. Проаналізовано основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів. Розглянуто чинники, що гальмують розвиток системи. Досліджено структуру інвестиційного портфелю, його дохідність. Запропоновано напрямки покращення інвестиційної діяльності.

Ключові слова: недержавні пенсійні фонди, пенсія, фінансова система, пенсійні активи, інвестиції.

Постановка проблеми. На сьогодні питання додаткового захисту населення стає дедалі актуальнішим. Нинішня пенсійна система нездатна забезпечити достойної старості у майбутньому. Процес старіння населення та зростання частки осіб пенсійного віку посилили соціальне і фінансове навантаження на працююче населення країни, що стало причиною підвищеної уваги сучасного суспільства до розвитку системи недержавних пенсійних фондів. Рівень розвитку недержавного пенсійного забезпечення є показником економічного та соціального становища населення країни. Саме тому роль недержавних пенсійних фондів в Україні є надзвичайно важливим напрямом досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню розвитку і функціонування недержавного пенсійного забезпечення в Україні присвячено чимало праць вітчизняних науковців, зокрема: О.В. Бачинська, С.О. Біла, М.О. Змієнко, М.В. Лазебна, С.А. Мельнікова, О.В. Мелешко, С.П. Ремига, Н.А. Телічко, Г.В. Титаренко, Н.А. Ціановська, Н.В. Черевик, та низка інших.

Водночас недержавне пенсійне забезпечення в Україні постійно розвивається, а тому є недостатньо дослідженим у вітчизняній економічній літературі і потребує подальшого вивчення.

Мета статті. Метою статті є оцінка діяльності недержавних пенсійних фондів України та аналіз проблем недержавного пенсійного забезпечення в умовах соціально-економічної кризи

Виклад основного матеріалу. Система недержавного пенсійного забезпечення становить третій рівень в структурі пенсійної системи України, яка базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення [1].

Усі правові, економічні та організаційні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні та регулювання правовідносин, пов'язані з цим видом діяльності здійснюються згідно Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [2]. Одним з напрямків здійснення